

Transportstyrelsens föreskrifter om förarprov, behörighet C;

TSFS 2011:14

Utkom från trycket
den 28 februari 2011

beslutade den 16 februari 2011.

Transportstyrelsen föreskriver¹ följande med stöd av 8 kap. 5 § körkortsförordningen (1998:980) och 7 kap. 2 § militärtrafikförordningen (2009:212).

VÄGTRAFIK

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Dessa föreskrifter gäller förarprov som avläggs för körkort med behörighet C.

2 § Förarprovet ska säkerställa att sökanden har de kunskaper och den förmåga samt uppvisar det beteende som krävs för att köra det slag av fordon som provet avser. Därför ska utbildningsmålen i den kursplan som fastställts av Transportstyrelsen ligga till grund för innehållet i och bedömningen av provet.

2 kap. Kunskapsprov

1 § Den sökande ska ha de kunskaper och insikter som krävs för att förstå hur man kör i trafik på en för miljön och trafiksäkerheten acceptabel nivå. Kunskaperna och insikterna ska omfatta reglerna för förare och fordon, vad som gäller i olika trafikmiljöer och trafiksituationer, samspelet med andra trafikanter och personliga förutsättningar.

Manövrering, fordon och miljö

2 § Kunskapsprovet ska innehålla frågor om

1. särskilda bestämmelser
 - handlingar som ska medföras under färd,

¹ Jfr rådets direktiv 91/439/EEG av den 29 juli 1991 om körkort, (EGT L 237, 24.8.1991, s.1, Celex 31991L0439), senast ändrat genom kommissionens direktiv 2009/112/EG (EUT L 223, 26.8.2009, s. 26, Celex 32009L0112).

- säkerhetsfaktorer som rör fordonet och passagerarna,
- kör- och vilotider,
- 2. säkerhetsfaktorer som har samband med fordonets last,
- 3. miljöaspekter på fordonets användning, till exempel
 - måttlig bränsleförbrukning,
 - begränsning av avgasutsläpp,
 - buller,
 - lämplig användning av ljudsignal,
- 4. egenskaper och utrustning som har betydelse för trafiksäkerheten
 - mekaniska aspekter som har betydelse för trafiksäkerheten,
 - de vanligaste felen, särskilt på styr-, upphängnings- och bromssystem, däck, belysning, körriktningssystem, reflexanordningar, backspeglar, vindruta och vindrutetorkare, avgassystem, bilbälten och signal,
 - fordonets säkerhetsutrustning och säkerhetsutrustning för barn,
- 5. andra vägtrafikanter
 - risker som är förknippade med att köra vissa fordonstyper, till exempel begränsade siktmöjligheter för förarna.

Körning i olika trafikmiljöer

3 § Kunskapsprovet ska innehålla frågor om

1. vägtrafikbestämmelserna
 - väjningsplikt, hastighetsbegränsningar, vägmärken, vägmarkeringar och signaler,
2. vägen
 - principerna för hur och varför man håller ett säkert avstånd mellan fordon,
 - bromssträckor och väghållning vid olika väder- och vägförhållanden,
3. andra vägtrafikanter
 - de mest utsatta kategorierna av trafikanter, till exempel barn, gående, cyklisterna och personer med funktionshinder,
4. särskilda bestämmelser
 - regler för hur föraren ska handla vid en trafikolycka och vilka åtgärder man kan vidta.

Körning med lastbil i speciella sammanhang

4 § Kunskapsprovet ska innehålla frågor om

1. föraren
 - reaktionstid och förmåga att fatta beslut,
 - hur alkohol, andra droger, mediciner, sjukdom, psykiskt tillstånd, stress och trötthet påverkar människan,
 - hastighetens inverkan på riskerna,
2. vägen
 - riskfaktorer förknippade med körning vid olika vägförhållanden och särskilt hur riskerna kan ändras till följd av vädret och tiden på dygnet,
 - olika vägtypers egenskaper och de krav som gäller vid körning på olika vägtyper,
 - säker körning i vägtunnlar.

Personliga förutsättningar och målsättningar i livet

5 § Kunskapsprovet ska innehålla frågor om

1. föraren
 - betydelsen av uppmärksamhet och samspel med samt attityder till andra vägtrafikanter,
 - uppfattnings- och omdömesförmåga,
 - impulsiva handlingar,
2. andra vägtrafikanter
 - riskfaktorer som är förknippade med såväl egen som andra trafikanters bristande erfarenhet och uppmärksamhet.

3 kap. Krav på fordon

1 § Körprovet ska genomföras med en lämplig lastbil. Godkända bilbälten ska finnas på de platser som används. Sökanden ska själv tillhandahålla ett sådant fordon.

2 § Lastbilen ska vara utrustad med kopplingspedal och växlas manuellt, om provet inte avser körkort med villkor om begränsning till automatväxlad bil.

Med automatiskt växlad lastbil avses en lastbil utan kopplingspedal där växling sker automatiskt.

3 § Lastbilen ska ha en sådan installerad färdskrivare som avses i kapitel 1, artikel 1, rådets förordning (EEG) nr 3821/85 av den 20 december 1985 om färdskrivare vid vägtransporter².

4 § Provfordonet ska kunna köras med en hastighet av minst 80 km/tim.

5 § Lastbilen ska

1. ha en totalvikt av minst 16 000 kg,
2. ha en längd av minst 8 meter,
3. ha en bredd av minst 2,4 meter,
4. ha ett axelavstånd av minst 4 meter,
5. vara utrustad med en växellåda med minst 8 framåtväxlar, och
6. vara utrustad med antilåsningssystem för bromsar (ABS).

6 § Lastbilen ska vara lastad till minst 2/3 av tillåten lastvikt på väg som tillhör bärighetsklass 1 (BK1).

Lastbilens lastutrymme ska ha formen av en sluten lådkonstruktion som är minst lika hög och bred som förarhytten. Höjden får dock inte understiga 3,5 meter.

Lasten ska vara förankringsbar och av styckeodskaraktär.

² EGT L 370, 31.12.1985, s. 8 (Celex 31985R3821).

4 kap. Körprov

1 § Den sökande ska rutinmässigt kunna kontrollera att vissa för trafik-säkerheten viktiga funktioner i fordonet motsvarar fastställda krav och fungerar tillfredsställande.

Den sökande ska kunna uppvisa den rutinmässiga färdighet i manövrering som krävs för att köra fordonet på ett trafiksäkert och miljö-vänligt sätt. Den sökande ska kunna uppfatta och hantera risker som uppstår under körningen. Han eller hon ska även visa gott omdöme i samspelet med andra trafikanter och i olika trafiksituationer.

2 § Körprovet ska bestå av

- säkerhetskontroll, och
- körning i och utanför tätort.

3 § Provet ska inledas med säkerhetskontroll.

4 § Den sökande ska köra mot angivet mål eller efter angiven färdväg under sammanlagt minst 45 minuter. Körningen ska om möjligt utföras på gator och vägar under förhållanden med varierande ytskikt, vägbredd, sträckning och trafikintensitet.

5 § Vid omprov efter tidigare underkänt körprov ska, om möjligt, särskilt de delar ingå som ledde till det tidigare underkännandet.

Vid omprov som endast omfattar säkerhetskontroll får lastbil som saknar kopplingspedal användas. Likaså får lastbil utan lådkonstruktion användas vid sådant prov. Lasten ska bestå av förankringsbart gods men vikten behöver inte uppgå till 2/3 av tillåten lastvikt på väg som tillhör bärighetsklass 1 (BK1).

Manövrering, fordon och miljö

Säkerhetskontroll

6 § I säkerhetskontrollen ska ett slumpmässigt urval eller samtliga av följande ingå:

- belysning, körriktningvisare, reflexer och signal,
- vindrutetorkare och spolare,
- styrsystem,
- bromsar,
- däck, fälg och hjulbultar,
- stänkskydd,
- vätskor (till exempel spolärvätska, kylärvätska och motorolja),
- varningssystem,
- backspeglar,
- rutor,
- last (säkring, placering, mängd, registreringsbevis),
- färdskrivare.

7 § Efter säkerhetskontrollen ska förarprovaren ställa frågor inom ett eller flera av de ingående momenten. Den sökande ska kunna motivera vad som kontrollerats och varför. Han eller hon ska också kunna beskriva risker och konsekvenser vid fel och brister på fordonet samt kunna föreslå åtgärder, även om sådana fel inte har upptäckts.

8 § Om den sökande använder en checklista för säkerhetskontrollen, får den inte innehålla anvisningar för tillvägagångssättet för kontrollen.

9 § Förarprovaren ska kontrollera att sökanden vid behov

- ställer in säte och ratt för att få en korrekt körställning,
- justerar bilbälte, huvudstöd och backspeglar, samt
- kontrollerar att dörrarna är stängda.

10 § Sökandens förmåga att manövrera lastbilen under körning ska kontrolleras. Kontrollen ska särskilt avse sökandens förmåga att använda rätt växlings- och bromsteknik och att använda reglage- och manöverorgan utan att uppmärksamheten avleds.

Manövreringen ska omfatta

- backning och svängning samtidigt och
 - säker parkering vid lastning och lossning vid lastramp, brygga eller liknande,
- samt, om det behövs, något av följande moment:
- vändning,
 - uppställning bakom eller framför annat fordon eller mellan andra fordon,
 - uppställning på parkeringsplats,
 - start i med- och motlut.

Körning i olika trafikmiljöer

11 § Bedömningen ska särskilt avse sökandens

1. förmåga att förutse risker och anpassa körningen därefter,
2. uppmärksamhet på annan trafik, speciellt med hänsyn till det utrymme fordonet behöver vid sväng i väg- eller gatukorsning och vid sidoförflyttning samt på den information som lämnas genom vägmärken, trafiksignaler, vägmärkingar, tecken av polisman och andra anvisningar,
3. förmåga att anpassa hastighet och avstånd till andra fordon med hänsyn till sikt, vägens beskaffenhet och övriga trafikförhållanden,
4. förmåga att använda en körteknik som medför låg bränsleförbrukning,
5. sinnesnärvaro och omdömesförmåga i komplicerade situationer,
6. uppträdande vid
 - färd i vägkorsning,
 - färd i cirkulationsplats,
 - färd i vägtunnlar,
 - val av körfält och fordonets placering på vägen,
 - infart på och avfart från motorväg, motortrafikled eller liknande,

- möte och omkörning,
- passerande av järnvägs- och spårvägs korsning, övergångsställe och cykelöverfart, oskyddade trafikanter, parkerade eller stillastående fordon, vägarbete och andra hinder,
- passerande av eller sväng in på korsande eller anslutande väg/gata med hänsyn till den längre tid ett tungt fordon med relativt långsam acceleration behöver,
- vändning och parkering,
- risksituationer,
- i- och urstigning.

5 kap. Undantag

1 § Transportstyrelsen medger undantag för förarprov vid Försvarsmakten från kraven att

- färdskrivare som anges i 3 kap. 3 § ska vara fast installerad i provfordonet, och
- höjden på lastbilens lastutrymme som anges i 3 kap. 6 § inte får understiga 3,5 meter och lastutrymmet ska bestå av en sluten lådkonstruktion.

Undantag från kravet på sluten lådkonstruktion gäller under förutsättning att fordonet har tagits i bruk senast den 30 september 2003. Undantaget gäller dock längst till och med den 30 september 2013.

2 § Transportstyrelsen medger undantag för förarprov i gymnasieskola eller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå från kraven i 4 kap. 3 och 8 §§.

3 § Ytterligare undantag från dessa föreskrifter prövas av Transportstyrelsen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna författning träder i kraft den 1 april 2011.
2. Om provfordonet har tagits i bruk senast den 30 september 2003 får, istället för 3 kap. 5 §, motsvarande bestämmelse i Vägverkets föreskrifter (VVFS 1998:55) om förarprov, behörighet C, tillämpas till och med den 30 september 2013.

3. Om provfordonet har tagits i bruk senast den 18 juli 2008 får, istället för 3 kap. 2 §, 4 kap. 3 § Vägverkets föreskrifter (VVFS 2005:110) om förarprov, behörighet C, tillämpas till och med den 30 september 2013.

På Transportstyrelsens vägnar

STAFFAN WIDLERT

Maria Åkerlund
(Vägtrafikavdelningen)